

Kirkemøtet i Tønsberg, 14. november 2010

Hilsen fra fylkesmann Erling Læe

Deres Majestet, statsråd, deltakere i Kirkemøtet!

Vestfold er et fylke som er beriket med en lang og spennende historie.

Daværende fylkesmann Gerckens Bassøe hadde så absolutt et poeng, da han i Turistforeningens årbok for 1947 skrev følgende (jeg siterer):

”Distriktene omkring Oslofjorden er den del av vårt land som fra naturens side er den mest begunstigede. Ganske særlig gjelder dette landet på vestsiden av fjorden. (...) Alt ligger her til rette for utvikling av en høy sivilisasjon.”

Tønsbergensere liker gjerne, med gamle Snorre som sannhetsvitne, å fremholde at Tønsberg er Norges eldste by. De lærde, derimot, strides om årstallet for byens grunnleggelse. Uomtvistelig er det uansett at Tønsberg var et maktsentrum i høymiddelalderen. Ja, den var vel nærmest en hellig by, for med sine tusen innbyggere hadde den trolig seks kirker og to klostre. St. Olavs kirke var Norges eneste og Nordens største rundkirke, bygget på slutten av 1100-tallet som del av et kloster. Munkene ved dette klosteret var meget vel skolerte – ikke helt ulikt dagens statsbyråkrater - og har antagelig bistått kongen politisk og administrativt.

Og derfor er dette slett ikke det første kirkemøte i Tønsberg. Det fant sted et annet i 1277 hvor det meste som fantes av gestlige makt møtte frem og inngikk en overenskomst med den verdslige kongemakt. Ved Sættargjerden i Tønsberg gav kong Magnus Lagabøte, som for øvrig ble født på Slottsfjellet, avkall på innblanding i valg av biskoper og abbeder. Kirken, ved erkebiskop Jon Raude, fikk samtidig skatte- og jurisdiksjonsprivilegier. Eller sagt annerledes: Kirken

fikk med dette utnevne sine biskoper i fred, – så lenge *det* varte, og sikret seg samtidig penger til å vedlikeholde kirkebygg, så lenge *det* varte. Da som nå likte den verdslige makt godt å utnevne bisper, men den syntes kanskje ikke det var like moro å vedlikeholde kirker. Til gjengjeld gav erkebiskopen avkall på deltagelse i kongevalg. Akkurat denne delen av forliket har stått ved lag i de påfølgende 700 år, mens den verdslige makt har fått utnevne biskoper i luther glede.

Også i dag møtes kongemakt og kirke i gamle Tønsberg. Forholdet mellom stat og kirke er atter i endring. Forliket for to år siden ble ikke inngått i Tønsberg, men i Oslo. Temaene – og resultatene – er likevel noen av de samme som for mer enn 700 år siden.

I en omskiftelig verden er det jammen godt å ha noen evige prosesser!

Jeg siterte innledningsvis fra fylkesmann Gerckens Bassøes artikkel i Turistforeningens årbok for 1947. La meg avslutningsvis gå enda lenger tilbake i tid. I 1919 hold fylkesmann Abraham Berge et foredrag for fylkestinget. Han sa:

”De 4-5 krigsaar har desværre merket vor folkekarakter paa en ikke alltid heldig måte. ... Der har vokst opp i bygd og by en gridskhet efter vinding, som ofte har virket uhyggelig, og en søken efter livsnydelser, en tilbedelse av luksus, som, hvis den fortsætter, vil lægge seg som skabb på folkesjelen. ... Økonomisk set er vi visselig som nation gaat styrket ut av trængselen. For første gang i normannafolkets 100 aars saga er vi blit et velstaaende folk. ... Og selv statens og kommunernes fastlønnede funktionærer, embeds- og bestillingsmænd har faat sine kaar forbedret.”

Han skulle sett Olje-Norge, men alt er jo relativt, i alle fall når det gjelder penger og materielle goder.

Men Kirken *er* der. Nå som før. Den forkynner Guds ord både i Vestfolds 22 middelalderkirker, og i alle de andre, og den hjelper mennesker å leve. Slik har det vært. Slik er det. Og slik vil det alltid være.